

ο Μορφωτικός Πολιτιστικός Σύλλογος Μεγαλοπαναγιωτών Θεσσαλονίκης,

- ο Δήμος Αριστοτέλη,
- ο Σύλλογος Γυναικών Μεγάλης Παναγίας,
- ο Πολιτιστικός Σύλλογος Μεγάλης Παναγίας,
- ο Δασικός Συνεταιρισμός Μεγάλης Παναγίας και
- ο Ιππικός Σύλλογος Μεγάλης Παναγίας

Θεσσαλονίκη, 8-5-2016

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΠΡΟΣ: - Τον Υπουργό Πολιτισμού και Αθλητισμού

- 1.Την Γραμματεία του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου
- 2.Την Πρόεδρο και τα Μέλη του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, Μπουμπουλίνας 20-22, 106 82 Αθήνα.

Κοινοποίηση: Σύλλογο Ελλήνων Αρχαιολόγων, Ερμού 134, 10553 Αθήνα

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Του Σωματείου με την επωνυμία “Πολιτιστικός Σύλλογος Μεγαλοπαναγιωτών Θεσσαλονίκης”, που εδρεύει στη Θεσσαλονίκη, οδός Ηλέκτρας αριθ. 1, και εκπροσωπείται νόμιμα.

ΘΕΜΑ: ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ, ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΧΩΡΟ ‘ΣΚΟΥΡΙΕΣ’ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

Ο αρχαιολογικός χώρος στις Σκουριές Χαλκιδικής αποτελεί τη σημαντικότερη αρχαιολογική θέση για την αρχαία μεταλλουργία στη Βόρεια Ελλάδα. Με αυτό το δεδομένο, το οποίο αποτελεί κοινό τόπο σε όλα τα υπηρεσιακά έγγραφα του ΥΠΠΟΑ που τον αφορούν, εισάγεται προς συζήτηση και γνωμοδότηση ενώπιον του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου. Σημειώνεται ότι, μαζί με τους τουλάχιστον 34 αρχαιολογικούς χώρους στην ελάσσονα περιοχή του, συγκροτούν ένα ενιαίο όλον, που διασώζει τη μνήμη της ανθρώπινης ζωής και δημιουργίας στη Χαλκιδική, η οποία έλαμψε από τα προϊστορικά μέχρι τα πρόσφατα ιστορικά χρόνια και η διατήρησή του ενσωματώνει το εναλλακτικό μοντέλο ανάπτυξης που αξίζει στη χώρα μας: την ήπια επένδυση στον Πολιτισμό και την Ιστορία της. Αν οι Σκουριές δεν βρίσκονταν στο επίκεντρο ενός υποέργου της επένδυσης Χρυσού στη Χαλκιδική, σήμερα θα είχαν ήδη κηρυχθεί αρχαιολογικός χώρος, αυτό, όμως, δεν σημαίνει πως δεν είναι. Διότι ο αρχαιολογικός χώρος παίρνει την ιδιότητά του, σύμφωνα με το Νόμο και το Σύνταγμα, μόνο από την ύπαρξη αρχαιοτήτων εντός του, η δε προστασία του δεν προϋποθέτει διαπλαστική πράξη της Διοίκησης. Στο πλαίσιο αυτό, με δεδομένο ότι, όπως θα αναπτύξουμε, δεν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής της εξαίρεσης του Αρχαιολογικού Νόμου, ο Υπουργός Πολιτισμού, κατόπιν γνωμοδότησης του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου, οφείλει να ορίσει πλαίσιο προστασίας του αρχαιολογικού χώρου που άρχισε να αποκαλύπτεται στις Σκουριές, να διατάξει τη συνέχιση της ανασκαφικής έρευνας και την ανάδειξη των μνημείων που ήρθαν στο φως από την ως τώρα ανασκαφή και να απαγορεύσει τη συνέχιση των εργασιών στο Υπόεργο Σκουριών, καθώς ο αρχαιολογικός χώρος βρίσκεται στο κέντρο της εξορυκτικής δραστηριότητας στη θέση “Σκουριές”, με άλλα λόγια αποτελεί το σημείο από όπου θα ξεκινούσε η ανοιχτή εξόρυξη (η οποία δεν έχει ξεκινήσει ακόμα).

Ενόψει της συζήτησης στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο της εισήγησης της Εφορείας Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής και Αγίου Όρους με θέμα «Μεταφορά καταλοίπων αρχαίας μεταλλουργίας που εντοπίστηκαν κατά την ανασκαφή στη θέση “Σκουριές” Μεγάλης Παναγίας, Δήμου Αριστοτέλη, Π.Ε. Χαλκιδικής στο πλαίσιο του έργου ‘Μεταλλευτικές-Μεταλλουργικές Εγκαταστάσεις των Μεταλλείων Κασσάνδρας’ της εταιρίας “ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ”», θέτουμε υπόψιν σας τα κάτωθι στοιχεία, τα οποία θα αναπτύξουμε λεπτομερειακά ενώπιον του Συμβουλίου κατά τη συζήτηση της υπόθεσης:

1) Η εισήγηση στηρίζεται σε λανθασμένη ερμηνεία του αρχαιολογικού νόμου και της υπουργικής απόφασης ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α 1/Φ 16/55765/2902/29-7-2009. Συγκεκριμένα, λαμβάνει ως δεδομένο ότι το βραχώδες έξιμα πορφυριτικού κοιτάσματος, στο οποίο εντοπίστηκε ο υπό κρίση αρχαιολογικός χώρος, “πρόκειται να εξορυχθεί, σύμφωνα με την εγκεκριμένη μελέτη του έργου με την μέθοδο του ανοιχτού ορύγματος (open pit)”, ενώ η έναρξη της εξόρυξης δεν είναι δεδομένο αλλά το ζητούμενο.

Η υπουργική απόφαση του 2009, την οποία επικαλείται η Υπηρεσία, αναφέρει ξεκάθαρα πως η περισυλλογή

και η μεταφορά αφορά μόνο στα τότε εντοπισμένα κατάλοιπα αρχαίων σκουριών και κεραμικής που βρίσκονταν επιφανειακά στην περιοχή, ενώ «σε περίπτωση εντοπισμού αρχαιοτήτων, κινητών ή ακινήτων, στις θέσεις της περιοχής του υποέργου (Σκουριών), θα σταματήσει οποιαδήποτε εργασία και θα ακολουθήσει ανασκαφική έρευνα... Από τα αποτελέσματα της έρευνας θα εξαρτηθεί και η συνέχιση ή μη των εργασιών (της εταιρίας)».

Μάλιστα, στο με Αρ. Πρωτ. 5843/14-8-2015 έγγραφο της Εφορείας Αρχαιοτήτων προς το Τμήμα Προϊστορικών και Αρχαιολογικών Χώρων, Μνημείων και Αρχαιολογικών Έργων της Διεύθυνσης Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων (ΔΙΠΚΑ) της Γενικής Διεύθυνσης Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς (ΓΔΑΠΚ) του ΥΠΠΟΑ δηλώνεται ότι η εισήγησή της «καθορίστηκε από την υπουργική αυτή απόφαση, που αφορά στην μεταφορά των αρχαίων καταλοίπων, με την οποία δόθηκε η αδειοδότηση στην ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ Α.Ε για την εξόρυξη του ανοιχτού ορύγματος σε μία έκταση διαμέτρου 700 μ και βάθους 450 μ, εξόρυξη που βρίσκεται σε εξέλιξη, με αποτέλεσμα το άμεσο περιβάλλον των αρχαιοτήτων να μην υφίσταται πλέον», παραπλανώντας έτσι και τη Διεύθυνση Αναστηλώσεων Αρχαίων Μνημείων που δέχθηκε ότι «το άμεσο περιβάλλον των αρχαιοτήτων δεν υφίσταται πλέον, δεδομένου ότι βρίσκεται εντός ανοιχτού ορύγματος, γεγονός που καθιστά αδύνατη την *in situ* κατάχωση των αρχαιοτήτων» (Αρ. Πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΜΤΕ/ΔΑΑΜ/ΓΜΑΜ/287936/25999/2305/706/16-11-2015).

Όπως προκύπτει, όμως, από τις φωτογραφίες που θα σας προσκομίσουμε, ο περιβάλλον της ανασκαφής χώρος δεν έχει εξορυχθεί ακόμα, αλλά χρησιμοποιείται για την εναπόθεση αποβλήτων της εταιρίας, με αποτέλεσμα να είναι εφικτή η αποκατάσταση και η συνεπακόλουθη ανάδειξη του υπό κρίση αρχαιολογικού χώρου.

Πέραν αυτού, το γεγονός ότι έγινε εναπόθεση μάζων της εταιρίας τόσο πάνω στους δύο βράχους που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του αρχαιολογικού χώρου, από όπου γινόταν στην αρχαιότητα η εξαγωγή του μεταλλεύματος και φέρουν εμφανή ίχνη της, όσο και στη γύρω περιοχή, με δεδομένο ότι αποτελεί επέμβαση εντός ή πλησίον του μνημείου, αποτελεί παραβίαση του αρχαιολογικού νόμου που πρέπει να αποκατασταθεί. Δεν είναι, άλλωστε, δυνατόν η τυχόν παραβίαση του όρου της υπουργικής απόφασης του 2009, να σταματήσει κάθε εργασία στην περιοχή όσο διαρκεί η ανασκαφή, να εκληφθεί ως νομιμοποιητικός λόγος άρσης της προστασίας που της οφείλεται.

Σύμφωνα, εξάλλου, με το άρθρο 10 παρ. 1 του ν. 3028/2002 «Απαγορεύεται κάθε ενέργεια σε ακίνητο μνημείο, η οποία είναι δυνατόν να επιφέρει με άμεσο ή έμμεσο τρόπο καταστροφή, βλάβη, ρύπανση ή αλλοίωση της μορφής του», ενώ, στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου ορίζεται πως έγκριση για εκμετάλλευση μεταλλείων «δεν χορηγείται εάν, λόγω της απόστασης από ακίνητο μνημείο, της οπτικής επαφής με αυτό, της μορφολογίας του εδάφους και του χαρακτήρα των ενεργειών για τις οποίες ζητείται, κινδυνεύει να προκληθεί άμεση ή έμμεση βλάβη στο μνημείο».

Στην προκειμένη περίπτωση, εκτός από τα επιφανειακά κινητά ευρήματα (κατάλοιπα αρχαίων σκουριών και κεραμικής) που αναφέρει η απόφαση του 2009, τα οποία ενδεχομένως θα μπορούσαν να μετακινηθούν με ασφάλεια, στο χώρο του υποέργου Σκουριών έχουν ακόμα εντοπιστεί -σύμφωνα με την έκθεση του αρχαιολόγου κ. Κωνσταντίνου Παλαστιάδη, η οποία συνοδεύει την εισήγηση- 22 λάκκοι, εκ των οποίων περίπου οκτώ (8) αποτελούν κατά πάσα πιθανότητα αρχαίους κλιβάνους, εντός των οποίων βρέθηκαν υπολείμματα καύσης (απανθρακωμένα τμήματα ξύλου, στάχτη, σκωρίες), χώμα, υπολείμματα πηλού, ενώ επιπλέον στην περιοχή ανασκαφής βρέθηκε «πλήθος πινακίων» (χωρίς να αναφέρεται πόσα), καθώς και τμήματα πήλινων λύχνων, περί τα 13 κανάλια με διακλαδώσεις, τα οποία χρησίμευαν στην μεταφορά νερού, απαραίτητου για τη μεταλλουργία, περίπου 40 πασσαλότρυπες σε τουλάχιστον 4 σημεία, τρεις (3) συγκεντρώσεις (στοίβες) και πολλές σειρές αργών λίθων, μεγάλη δεξαμενή νερού, λιθόστρωτη επιφάνεια, πολλοί αργοί λίθοι (υπολείμματα κτιρίων), διάφορα υπολείμματα θεμελίων, υπόγεια στοά με μήκος τουλάχιστον 5,0 μ, βάθος 2,0 μ και πλάτος 0,70 μ με τρία σημεία εξαερισμού, η οποία δεν διερευνήθηκε πλήρως (άρα δεν αποκλείεται να επικοινωνεί με τις στοές στους δύο βράχους, η ύπαρξη των οποίων έχει αποκρυφτεί [βλ. κατωτέρω]), 100 ακροφύσια, τμήματα εξόρυξης οθωμανικής προέλευσης (για τα οποία δεν γίνεται μνεία στα συμπεράσματα της Εισήγησης της Εφορείας Αρχαιοτήτων, βάσει των οποίων η αρχαία μεταλλευτική δραστηριότητα περιορίζεται σε κατάλοιπα διάρκειας μόνο ενός αιώνα), τέσσερα σκαλοπάτια, μεγάλα τμήματα πορφυριτικού μεταλλεύματος που χρησίμευαν ως δομικά στοιχεία, κεραμίδια σε διάφορες θέσεις και πολλά πήλινα τμήματα επένδυσης κλιβάνων. Με άλλα λόγια, τα ευρήματα μαρτυρούν την ύπαρξη μιας καλά οργανωμένης αρχαίας εξορυκτικής και μεταλλουργικής δραστηριότητας, με σωζόμενες διαμορφώσεις του εδάφους με κανάλια, στοές, κλιβάνους, και σημεία τήξης του μεταλλεύματος. Όπως εύκολα γίνεται αντιληπτό, τα κατάλοιπα της συγκεκριμένης διαμόρφωσης του εδάφους στην περιοχή, π.χ. οι κλίσεις, οι πασσαλότρυπες, τα κανάλια, τα σημεία καύσης, δεν μπορούν ούτε να μετακινηθούν ούτε να αποκοπούν από το άμεσο φυσικό και ανθρωπογενές-πολιτισμικό περιβάλλον τους, γιατί αποτελούν αναπόσπαστα τμήματά του.

Όλα τα ανωτέρω ακίνητα ευρήματα που ήρθαν στο φως με την ανασκαφή, η εισήγηση της ΕΦΑ Χαλκιδικής & Αγ. Όρους θεωρεί -εντελώς αυθαίρετα- ότι δεν αποτελούν ευρήματα και προτείνει τη μεταφορά των τοίχων και θεμελίων του κτιρίου (ή δύο κτιρίων, όπως αναφέρει) που βρέθηκε στο βόρειο τμήμα του χώρου. Το κτίριο αυτό, αξίζει να σημειωθεί πως, όπως προκύπτει από την κάτοψή του, είναι επίμηκες παραλληλόγραμμο με είσοδο, όπου οι δύο μπροστινοί τοίχοι προβάλλουν ελεύθεροι και η κύρια είσοδος σχηματίζεται στο βάθος. Πιθανότατα έφερε κίονες ανάμεσα στα άκρα των δύο μπροστινών τοίχων, σχηματίζοντας προθάλαμο και

κυρίως θάλαμο, ανακαλώντας στη μνήμη ναόσχημο ή μεγαρόσχημο οικοδόμημα. Συνεπώς, κατά πάσα πιθανότητα, η χρήση του δεν ήταν για τη διοικητική υποστήριξη της εξορυκτικής δραστηριότητας ή για κατοικίες (είναι άλλωστε γνωστό ότι σε χώρους μεταλλευτικής δραστηριότητας δεν χωροθετούνται οικίες, λόγω των επιβλαβών για την υγεία αναθυμιάσεων), όπως υποστηρίζεται στην εισήγηση, αλλά πρόκειται για κτίριο ιδιαίτερα σημαντικό, του οποίου η απομάκρυνση από το φυσικό του χώρο θα καταστήσει αδύνατη την περαιτέρω έρευνα για την πραγματική χρήση του.

Αξίζει, ακόμα, να τονιστεί πως, κατά παραβίαση του άρθρου 39 παρ. 4 του αρχαιολογικού νόμου που επιτάσσει στον διενεργούντα σωστική ανασκαφή να καταθέτει τελική έκθεση, κατάλογο ευρημάτων, φωτογραφίες και σχέδια εντός εννέα (9) μηνών από την περάτωσή της, από τα κινητά ευρήματα που εντοπίστηκαν στο χώρο, η εισήγηση κάνει μνεία μόνο για το θησαυρό νομισμάτων του 2ου αιώνα π.Χ., ενώ για τα υπόλοιπα δεν γίνεται καμία αναλυτική αναφορά. Ωστόσο, όπως προκύπτει από τις φωτογραφίες των ευρημάτων που παρουσίασε ο συντάξας την εισήγηση αρχαιολόγος σε ειδική εκδήλωση στο πολιτιστικό κέντρο-θέατρο Μεγάλης Παναγίας τον Μάρτιο του 2015, μεταξύ των κινητών ευρημάτων που εντόπισε στον χώρο, βρίσκονται και λύχνου του 5ου αιώνα π.Χ., κατά συνέπεια η εξορυκτική δραστηριότητα εκτείνεται όχι μόνο στη διάρκεια ενός αιώνα, αλλά τουλάχιστον από τον 5ο αιώνα π.Χ. έως την οθωμανική περίοδο. Το γεγονός δε ότι, ενώ στην ομάδα έρευνας συμμετέχει και ο καθηγητής Γεωλογίας του ΑΠΘ Μιχαήλ Βαβελίδης, παρόλα αυτά δεν παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της δικής του έρευνας, η οποία δεν μπορεί παρά να αφορά και στη χρονολόγηση των γεωλογικών ευρημάτων, αφήνοντας αδιευκρίνιστο το χρονικό βάθος της μεταλλευτικής δραστηριότητας, η οποία δεν αποκλείεται να επεκτείνεται έως και το βάθος χρόνου της Εποχής Χαλκού.

2) Η μεταφορά των κινητών ευρημάτων των Σκουριών είναι αδύνατη και αντίθετη στον Αρχαιολογικό Νόμο. Το άρθρο 40 παρ. 1 του νόμου αυτού ορίζει «Οι εργασίες σε ακίνητα μνημεία και ιδίως η συντήρηση, η στερέωση, η αποκατάσταση, η αναστήλωση, η κατάχωση, η τοποθέτηση προστατευτικών στεγών, η διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου και οι εργασίες που αποβλέπουν σε απόδοση σε χρήση ή σε φιλοξενία χρήσεωναποσκοπούν στη διατήρηση της υλικής υπόστασης και της αυθεντικότητάς τους, την ανάδειξη και εν γένει στην προστασία τους. Διενεργούνται σύμφωνα με μελέτη, η οποία εγκρίνεται από την Υπηρεσία ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, ή αν αυτές είναι μείζονος σημασίας, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Για την έγκριση της μελέτης απαιτείται να έχει προηγηθεί η τεκμηρίωση του μνημειακού χαρακτήρα του ακινήτου», ενώ, σύμφωνα με το άρθρο 42 παρ. 1 «Απαγορεύεται η μεταφορά ακινήτου μνημείου ή τμήματός του χωρίς άδεια του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, εφόσον διασφαλίζονται οι απαραίτητες εγγυήσεις για τη μεταφορά και την επανατοποθέτησή του σε κατάλληλο μέρος. Προκειμένου για μνημεία ιδιαίτερης σημασίας, που χαρακτηρίζονται με απόφαση του Υπουργού μετά από γνώμη του Συμβουλίου, η άδεια μπορεί να χορηγηθεί κατ' εξαίρεση, εάν κριθεί ότι η μετακίνησή τους είναι απολύτως αναγκαία για να διασωθούν από κίνδυνο εξαιτίας φυσικών φαινομένων, ή λόγω εκτέλεσης μεγάλων τεχνικών έργων, τα οποία είναι απαραίτητα για την εθνική άμυνα, ή έχουν μείζονα σημασία για την εθνική οικονομία και ικανοποιούν ζωτικές ανάγκες του κοινωνικού συνόλου». Η μετακίνηση μνημείου λόγω τεχνικού έργου εξετάζεται μόνο όταν μετά από σχετικό επιστημονικό έλεγχο αποκλείεται κάθε δυνατότητα διατήρησής του στο περιβάλλον του. 2. Απαγορεύεται η απόσπαση από ακίνητο μνημείο γλυπτών, ζωγραφικών, ψηφιδωτών διακοσμητικών ή άλλων στοιχείων που είναι αναπόσπαστα τμήματά του. Κατ' εξαίρεση μπορεί να επιτραπεί η απόσπαση και απομάκρυνση τέτοιων στοιχείων μόνο εάν αυτό κριθεί, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, ότι είναι απολύτως αναγκαίο για τη διάσωσή τους. 3. Οι παραπάνω εργασίες εκτελούνται σύμφωνα με μελέτη, που εγκρίνεται με την οικεία απόφαση.»

Εν προκειμένω, αναπόσπαστο τμήμα του αρχαιολογικού χώρου αποτελούν οι δύο βράχοι μεταλλοφόρου κοιτάσματος που βρίσκονται σε απόσταση μικρότερη των 30 μ. από το χώρο της ανασκαφής, οι οποίοι, όπως ανέφερε στην ανωτέρω παρουσίασή του στην Μεγάλη Παναγία ο αρμόδιος αρχαιολόγος, αλλά απέκρυψε στην εισήγησή του ενώπιον του Κ.Α.Σ., φέρουν “υποτυπώδη στοά”. Στους βράχους αυτούς, ωστόσο, όπως προκύπτει από υπεύθυνη δήλωση που θα σας προσκομίσουμε, υφίστανται δύο αρχαίες μεταλλευτικές στοές που πρέπει να διερευνηθούν και να τεκμηριωθούν αναλυτικά. Οι δύο αυτοί βράχοι βρίσκονται εντός του αρχαιολογικού χώρου των 8 στρεμμάτων, στον οποίο αναφέρεται στην αρχή της εισήγησής του ο αρμόδιος αρχαιολόγος, ωστόσο, όχι μόνο δεν περιλήφθηκαν στη ανασκαφή, ούτε καν προστατεύθηκαν ως άμεσος περιβάλλον χώρος της (που δεν είναι, καθώς είναι τμήμα του ίδιου του αρχαιολογικού χώρου), αλλά επιτράπηκε στην εταιρία η εναπόθεση 30-40 μ. μάζων, με τα οποία καλύφθηκαν ολοσχερώς, προφανώς με σκοπό να αποκρυφτεί η ύπαρξή τους από το Κ.Α.Σ., καθώς η δική τους “μεταφορά” θα ήταν αδύνατη, με δεδομένο ότι αποτελούν τον πυρήνα όχι μόνο της αρχαίας, αλλά και της σύγχρονης εξόρυξης.

Περαιτέρω, προκειμένου η μεταφορά ακινήτων αρχαίων ευρημάτων να είναι νόμιμη, όταν αυτή αφορά σε μνημεία ιδιαίτερης σημασίας, αυτή μπορεί να γίνει μόνο σε περίπτωση εκτέλεσης μεγάλων τεχνικών έργων, τα οποία είναι απαραίτητα για την εθνική άμυνα, ή έχουν μείζονα σημασία για την εθνική οικονομία και ικανοποιούν ζωτικές ανάγκες του κοινωνικού συνόλου. Εν προκειμένω,

όπως ισχυρίζεται η εισήγηση τόσο της Εφορείας Αρχαιοτήτων, όσο και η τελική της Διεύθυνσης Αναστηλώσεων, η επένδυση είναι σημαντική **μόνο** για την **ντόπια** οικονομία και **όχι** για την εθνική, **ενώ** καμία μνεία δεν γίνεται για τη **προϋπόθεση** που συντρέχει **σφωρευτικά**, να ικανοποιεί **ζωτικές ανάγκες** του κοινωνικού **συνόλου**. Αντιθέτως, η συγκεκριμένη επένδυση δεν είναι χρήσιμη για την εθνική οικονομία, καθώς, όπως προκύπτει από τα 140 ψηφίσματα οικονομικών, επαγγελματικών, αυτοδιοικητικών, τοπικών, πολιτιστικών και περιβαλλοντικών φορέων που θα σας προσκομίσουμε, η συγκεκριμένη επένδυση δεν είναι επωφελής, αλλά ιδιαίτερα επιβαρυντική για πολλούς τομείς της εθνικής οικονομίας. Περαιτέρω, και ακόμα σημαντικότερο, όχι μόνο δεν ικανοποιεί ζωτικές ανάγκες του κοινωνικού συνόλου, όπως π.χ. η Εγνατία Οδός, το Μετρό Θεσσαλονίκης ή ο αγωγός φυσικού αερίου TAP, αλλά, μετά την πρόσφατη ανεύρεση στα πετρώματα της συγκεκριμένης εξόρυξης μεγάλης περιεκτικότητας σε αρσενικό και αμιάντο, η επένδυση αποδεικνύεται ιδιαίτερα επιβλαβής για την δημόσια υγεία και συνεπώς ελλείπει όχι μόνο η μία, αλλά και οι δύο προϋποθέσεις που θέτει σφωρευτικά ο Νόμος για τη μεταφορά των ακινήτων μνημείων.

Όπως, άλλωστε, προκύπτει από το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Παναγίας (απόφαση 830/2007 του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας), ο **χώρος** των **Σκουριών** έχει χαρακτηριστεί ως **χώρος** αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, με **άλλα** λόγια έχει προηγηθεί η διαδικασία που προβλέπεται στον αρχαιολογικό νόμο, δηλαδή ο **χώρος** χαρακτηρίστηκε βάσει σχεδιαγράμματος κλίμακας τουλάχιστον 1:2.000 που καταρτίστηκε από την Υπηρεσία, με βάση επαρκή επιστημονικά στοιχεία και ιδίως ευρήματα που πιθανολογούσαν την ύπαρξη μνημείων και το οποίο εγκρίθηκε από τον Υπουργό Πολιτισμού με απόφασή του που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η σχετική πράξη ισχύει μέχρις ότου εκδοθεί η οριστική απόφαση κήρυξης του **χώρου** ως αρχαιολογικού που, με βάση τα ευρήματα που αναφέρονται στην εισήγηση, πρέπει να είναι βέβαιη. **Όχι** μόνο δεν υπάρχει λόγος να μην εκδοθεί η οριστική πράξη, αλλά αντιθέτως υφίσταται λόγος για την οριστική κήρυξη του **χώρου** ως αρχαιολογικού και τη συνεπακόλουθη ματαίωση της εξορυκτικής δραστηριότητας στην συγκεκριμένη περιοχή, με δεδομένο ότι το 2007 ο **χώρος** είχε χαρακτηριστεί αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, χωρίς να υπάρχει τότε γνώση για τα σημαντικότερα ευρήματα που εντοπίστηκαν, έπειτα από την μικρής κλίμακας ανασκαφική έρευνα που πραγματοποιήθηκε, και συγκροτούν αρχαιολογικό χώρο “εξαιρετικής σημασίας για τη Βόρεια Ελλάδα”, όπως αναφέρει και η υπό κρίση εισήγηση της Εφορείας Αρχαιοτήτων. Εφόσον η ανασκαφική έρευνα που έγινε στον τόσο περιορισμένο χώρο των 2 στρεμμάτων έφερε στο φως τόσο σημαντικά ευρήματα που μαρτυρούν μια ολοκληρωμένη και οργανωμένη αρχαία τεχνολογική εγκατάσταση, με διαμορφώσεις του εδάφους, στοές, κλιβάνους, σημεία τήξης του μεταλλεύματος, είμαστε βέβαιοι ότι ο αρχαιολογικός **χώρος** επεκτείνεται στα πέριξ, θεωρούμε δε ότι αφορά σε πολύ μεγαλύτερη χρονική έκταση από αυτήν που διατείνεται η εισήγηση και **ζητάμε** να κηρυχθεί επισήμως ο **χώρος** των **Σκουριών** ως αρχαιολογικός.

3) Ο συγκεκριμένος **χώρος δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί αποσπασματικά. Αποτελεί, μαζί με τους**

τουλάχιστον 34 εντοπισμένους αρχαιολογικούς χώρους, σε ακτίνα **6 χιλιομέτρων** (Σκουριές, Καμήλα, Φράγκα, Προσκύνημα, Νέπωσι 1.500 π.Χ, Προφήτης Ηλίας, Κόνιαρη, Ασπρόλακκας, Κάκκαβος, Κακκαβούδι, Τούμπα, Κάστρο, Αγία Μαρίνα, Κοιμητήρια, Καστέλι, Βασινιά, Γρασιό, Μαρμαράδικα, Παλιόχωρα, Νταμπίζ, Παλιομέτοχο, Ραχώνα, Αμαξιάδες, Παναγούδα, Καρινάδικες καλύβες, Τσουλάδικες καλύβες, 2ος αρχαιολογικός **χώρος** που αποκαλύφθηκε πρόσφατα, Κάτσουρας, Χειμαδιό, 3ος αρχαιολογικός-Καστελούδι, Κακόλλακας, Μαργαράδικο, Σαραντάδικο, Αρσινά αμπέλια, κ.ά.), ενιαίο σύνολο που εκτείνεται περιμετρικά της Μεγάλης Παναγίας και περιλαμβάνει επιπλέον τρία σπήλαια, ένα εκ των οποίων μεγάλων διαστάσεων, συγκροτώντας, μαζί με τα Αρχαία Στάγειρα, την αρχαία Άκανθο, την Ελληνιστική πόλη των Σταγείρων, το Καρακόλι, και άλλα, τον πλέον σημαντικό αρχαιολογικό **χώρο** της Βόρειας Ελλάδας, τον μοναδικό που διατηρεί τη μνήμη της αρχαίας μεταλλουργίας. Σύμφωνα, άλλωστε, με τον κ. Μ. Βαβελίδη, καθηγητή Γεωλογίας του ΑΠΘ, που συμμετείχε στις έρευνες «Η ΒΑ Χαλκιδική, μαζί με το Λαύριο, αποτελούν τα σημαντικότερα μεταλλευτικά κέντρα στην Ελλάδα, κατά την αρχαιότητα».

Όλα συνηγορούν το δίχως άλλο στο ότι η περιοχή κατοικείται ανελλιπώς από το 1500 π.Χ. έως και σήμερα. Έχουμε ισχυρούς λόγους να πιστεύουμε πως η Αρχαία Άρνη, πόλη που αναφέρει ο Θουκυδίδης σε σχέση με τη διάβαση από αυτή του Βρασιίδα, δεν ήταν στη θέση της σημερινής Αρναίας, όπου ο Δανός αρχαιολόγος Κάρλ Κίνχ τοποθετεί με πειστικά επιχειρήματα την αρχαία πόλη Αυγαία. Σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, η πόλη Άρνη βρίσκεται στην περιοχή των Σκουριών.

Με τα δεδομένα αυτά, η εισήγηση της Εφορείας Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής και Αγίου Όρους, με την οποία προτείνεται η καθ' υπέρβαση της αρχαιολογικής νομοθεσίας και πρακτικής εν μέρει μεταφορά και εν μέρει καταστροφή ακινήτων μνημείων στις Σκουριές, πρέπει να απορριφθεί. Ο φάκελος πρέπει να αναπεμφθεί στην Υπηρεσία για περαιτέρω ανασκαφική έρευνα και να οριστεί πλαίσιο προστασίας του αρχαιολογικού **χώρου** που άρχισε να αποκαλύπτεται στις Σκουριές.

Επειδή το παρόν είναι νόμιμο, βάσιμο και αληθές, το δε έννομο συμφέρον του Σωματίου μας για την

υποβολή του προφανές, άμεσο και ενεστώς, προκύπτουν από τους σκοπούς μας και έχον αυτοτελές έρεισμα στη διατύπωση του άρθρου 24 του Συντάγματος.

για τους λόγους αυτούς
αιτούμεθα

Την απόρριψη της κρινόμενης εισήγησης. Την διατήρηση των αρχαιοτήτων **in situ**. Την παραπομπή του θέματος στην αρμόδια ΕΦΑ για την συνέχιση και την ολοκλήρωση των ερευνών σε ολόκληρο τον αρχαιολογικό χώρο τουλάχιστον των 8 στρεμμάτων. Την κήρυξη των Σκουριών ως αρχαιολογικού χώρου και την θέσπιση πλαισίου προστασίας του. Τη συνέχιση της ανασκαφικής έρευνας και την ανάδειξη των μνημείων που ήρθαν στο φως από την έως τώρα ανασκαφή. Την απαγόρευση της συνέχισης των εργασιών στο Υπόεργο Σκουριών. Την επικοινωνία του κοινού με το μνημείο και την διευκόλυνση της πρόσβασης όλων στον αρχαιολογικό χώρο.

Επειδή, ακόμα, δεν μας έχει χορηγηθεί αντίγραφο της Εισήγησης προς το ΚΑΣ της αρμόδιας Διεύθυνσης Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, καθώς και αντίγραφο του ημερολογίου της ανασκαφής, το οποίο θα έπρεπε να είναι διαθέσιμο στο ΚΑΣ, παρακαλούμε να μεριμνήσετε για την αποστολή τους, ει δυνατόν ηλεκτρονικά, στην διεύθυνση eleanna.ioannidou@gmail.com.

ο Μορφωτικός Πολιτιστικός Σύλλογος Μεγαλοπαναγιωτών Θεσσαλονίκης,

- ο Δήμος Αριστοτέλη,
- ο Σύλλογος Γυναικών Μεγάλης Παναγίας,
- ο Πολιτιστικός Σύλλογος Μεγάλης Παναγίας,
- ο Δασικός Συνεταιρισμός Μεγάλης Παναγίας και
- ο Ιππικός Σύλλογος Μεγάλης Παναγίας

Με τιμή

η πληρεξούσια δικηγόρος
Ελεάννα Ιωαννίδου (ΑΜ ΔΣΘ 4930)